

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

مذاهب اسلامی

Islamic Religions

مقطع کارشناسی ارشد ناپيوسته

گروه علوم حوزوی

پیشنهادی دانشگاه غیردولتی - غیرانتفاعی ادیان و مذاهب

نام رشته: مذاهب اسلامی

عنوان گرایش: -

گروه: علوم حوزوی

دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد ناپیوسته

کار گروه تخصصی: فلسفه و حکمت متعالیه

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: دانشگاه غیر انتفاعی - غیر دولتی ادیان و مذاهب

تاریخ تصویب: ۱۳۴۰/۰۶/۰۲

برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مذاهب اسلامی، در جلسه شماره ۱۵ تاریخ ۱۴۰۰/۰۶/۰۲ گروه علوم حوزوی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی پذیرفته می‌شوند، قابل اجرا است.

ماده دو - این برنامه درسی، جایگزین برنامه درسی رشته مذاهب اسلامی مصوب جلسه ۶۹۰ تاریخ ۱۳۸۷/۰۴/۰۸ شورای عالی برنامه‌ریزی می‌شود.

ماده سه - این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه علوم حوزوی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می‌شود.

ماده چهار - این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمدرضا آهنجیان
دبیر کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

دانشگاه ادیان و مذاهب

برنامه درسی رشته

مذاهب اسلامی

ISLAMIC RELIGIONS

مقطع کارشناسی ارشد

تهیه‌کنندگان:

دکتر علی البربردی

دکتر گهر باقرلو

دکتر مصطفی سعادت

عضو هیات علمی دانشگاه

عضو هیات علمی دانشگاه

عضو هیات علمی دانشگاه

• بودگی •

جدول تغییرات

ردیف	در برنامه قبلی	در برنامه بازنگری شده
۱.	ماتریدیه تاریخ و عقاید	ماتریدیه و طحاویه (تاریخ و عقاید)
۲.	طرائق و سلاسل صوفیه	تاریخ عرفان و تصوف در اسلام
۳.	فرق نخستین	فرق نخستین (تاریخ و عقاید: خوارج، مرجئه و مشبهه و...)
۴.	فرق تشیع	فرق شیعه غیر امامیه (زیدیه و اسماعیلیه و...)
۵.	اصحاب حدیث و سلفی گری	سلفیه (تاریخ و عقاید)
۶.	تاریخ علم حدیث	اهل حدیث (تاریخ و عقاید)
۷.	عقاید شیعه	امامیه (تاریخ، عقاید)
۸.	معتزله، طحاویه و کرامیه	اصول اندیشه‌های معتزله و کرامیه
۹.	تاریخ مکاتب فقهی اهل تسنن	آشنایی با مکاتب فقهی شیعه و اهل سنت
۱۰.	تاریخ ادیان	آشنایی با ادیان ابراهیمی و ایرانی
۱۱.	تاریخ عقاید وهابیت	حذف
۱۲.	فرق انحرافی	فرقه‌های انحرافی منتسب به تشیع
۱۳.	تاریخ تفکر امامیه	حذف
۱۴.	تاریخ مکاتب فقهی تشیع	فلسفه اسلامی

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

الف) مقدمه

شناخت جایگاه مذاهب در تاریخ اسلام و نیز ضرورت آگاهی‌های تخصصی حوزیان از مباحث تاریخی-مذهبی اسلام، باعث تاسیس و راه اندازی رشته تخصصی مذاهب اسلامی شده است. هدف از رشته مذاهب اسلامی، تربیت دانش آموختگانی متعهد به اسلام و انقلاب است که با برخورداری از روحیه هم‌گرایی اسلامی و با پشتوانه شایسته علمی از تاریخ اسلام و مذاهب اسلامی، درکی درست از حال و آینده تشیع و جهان اسلام و برآوردی واقعی از نحوه فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و فرهنگی در حوزه تاریخ اسلام و مذاهب اسلامی به ویژه در محیط‌های چند مذهبی داشته باشند.

اسلام را بدون مطالعه و درک فرقه‌ها و جریان‌های مهم و تأثیرگذار آن نمی‌توان به خوبی شناخت. بررسی وضعیت فرقه‌های گوناگون اسلامی به‌ویژه شیعه و اهل سنت، یکی از مسائل مهم در تاریخ اسلام است. نضج‌گیری نحله‌ها و فرقه‌های گوناگون در تاریخ اسلام، معلول فرایند عوامل گوناگونی چون گسترش جهان اسلام، ورود باورهای مذاهب و ادیان دیگر، ترجمه آثار فلسفی یونان و درگیری‌ها، جناح‌بندی‌ها و بلوک‌بندی قدرت است.

ب) مشخصات کلی، تعریف و اهداف

دوره کارشناسی ارشد در رشته مذاهب اسلامی یک دوره کامل آموزشی مطابق با ضوابط و مصوبات شورای عالی برنامه ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که به موضوع فرق و مذاهب اسلامی یعنی فرق تشیع، فرق تسنن و فرق تصوف می‌پردازد.

مهم‌ترین اهداف این دوره عبارت است از:

الف) زمینه سازی برای پرورش و آموزش دانشوران و محققان صاحب نظر در ابعاد مختلف فرق و مذاهب اسلامی؛

ب) تأمین کادر علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور در زمینه فرق و مذاهب اسلامی؛

ج) پی‌ریزی زمینه تأسیس رشته‌های تخصصی فرق و مذاهب اسلامی در مقطع دکتری؛

د) زمینه‌سازی برای تربیت نیروی انسانی آگاه به فرق و مذاهب اسلامی در جهت برقراری ارتباط و گفت و گو با اندیشمندان و پیروان آن‌ها.

ه) زمینه سازی برای تربیت نیروی انسانی آگاه به فرق و مذاهب اسلامی به منظور حضور در مراکز و سازمان‌های فرهنگی، علمی و تبلیغی داخل و خارج کشور.

پ) ضرورت و اهمیت

دین از شریف‌ترین موضوعاتی است که اندیشه بشری در طول تاریخ بدان پرداخته و هیچ‌گاه ساحت زندگی بشر از دغدغه دین و لوازم آن خالی نبوده است. تنوع گرایش‌های دینی ابناء بشر و گوناگونی آداب و شعائر و نسک دینی حیرت‌انگیز و تماشایی است.

شناخت علمی، حق طلبانه و آزاد اندیشانه و در عین حال همدلانه و نقادانه دیگر مذاهب، هم ما را با گستره دین و تأثیر و نفوذ آن در زندگی بشر آشنا می‌کند و هم ابزارهای مقابله با معنویت‌گریزی و ایمان‌ستیزی را که آفت دوران ماست، در اختیار می‌نهد و راهی برای همکاری همه متألهان در دفع و رفع الحاد فراهم می‌آورد.

از منظری دیگر شناخت سایر مذاهب به غنای معرفت ما از مذهب خودمان مدد می‌رساند. از این راه می‌توانیم نقاط قوت و ضعف فرهنگی مذهبی خودمان را بهتر بشناسیم، به آسیب‌شناسی ایمان مان دست یابیم و مذهب خود را در آینده تحولات دیگر مذاهب ببینیم و در تصفیه و تهذیب دستاوردهای مذهبی خودمان بکوشیم.

با این همه برکات که برچین مطالعاتی مترتب می‌شود تا کنون در کشور ما فعالیت جامع و سازمان یافته‌ای برای شناخت عمیق مذاهب اسلامی صورت نگرفته است و مراکز علمی حوزوی و دانشگاهی گذرا به آن پرداخته‌اند و از این رو دانشگاه ادیان و مذاهب با هدف برآوردن این نیاز اساسی به تأسیس رشته مذاهب اسلامی در مقطع کارشناسی ارشد اقدام کرده است.

ت) تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول (۱) - توزیع واحدها

تعداد واحد	نوع دروس
۶	دروس جبرانی
۲۰	دروس تخصصی
۸	دروس اختیاری
۴	پایان‌نامه
۳۲	جمع

ث) مهارت، توانمندی و شایستگی دانش‌آموختگان

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط
پرورش و آموزش دانشوران و محققان صاحب نظر در ابعاد مختلف فرق و مذاهب اسلامی	جریان‌های فکری معاصر جهان اسلام
تربیت نیروی انسانی آگاه به فرق و مذاهب اسلامی در جهت برقراری ارتباط و گفت و گو با اندیشمندان و پیروان آنها.	تاریخ تفکر امامیه
ایجاد توان تحقیق در حد جمع‌آوری، تتبع و جمع‌بندی مطالب در زمینه مذاهب اسلامی	عقاید امامیه
ایجاد توان استفاده از متون و منابع مهم فقهی، اصولی، مذاهب اسلامی	مکاتب فقهی شیعه و اهل سنت
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های عمومی	دروس مرتبط
تربیت رایزن‌های فرهنگی برای همکاری با سفارت‌خانه‌های کشور	مسائل جدید کلامی
تربیت و تأمین نیروی انسانی لازم و متخصص برای تدریس در دانشگاه‌های کشور	تاریخ تفکر امامیه

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

۱. دارا بودن دانشنامه کارشناسی از موسسات آموزشی که مورد تایید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری باشد.
۲. مجاز شدن به انتخاب رشته در آزمون سراسری و اعلام از سوی سازمان سنجش.
۳. پذیرفته شدن در آزمون و مصاحبه علمی و عمومی دانشگاه
۴. دارا بودن مدرک سطح ۲ حوزه‌های علمیه

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس جبرانی

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات		نوع واحد			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	عملی	نظری	نظری - عملی	عملی	نظری			
		۳۲			×	۲	روش تحقیق و پایان نامه نویسی	۱.
		۳۲			×	۲	فلسفه اسلامی	۲.
		۳۲			×	۲	آشنایی با ادیان	۳.
						۶	جمع	۴.

جدول (۳) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۱.	فرق نخستین (خوارج، مرجئه، قدریه و جهمیه و..)	۲	×			۳۲		
۲.	معتزله (تاریخ و عقاید)	۲	×			۳۲		
۳.	جریان‌های فکری معاصر جهان اسلام	۲	×			۳۲		
۴.	اهل حدیث و سلفیه (تاریخ و عقاید)	۲	×			۳۲		
۵.	تاریخ تفکر امامیه	۲	×			۳۲		
۶.	فرق کلامی شیعه (غیر از امامیه)	۲	×			۳۲		
۷.	اشاعره و کرامیه (تاریخ و عقاید)	۲	×			۳۲		
۸.	ماتریدیه و طحاویه (تاریخ و عقاید)	۲	×			۳۲		
۹.	طرق صوفی در جهان اسلام	۲	×			۳۲		
۱۰.	عقاید امامیه	۲	×			۳۲		
۱۱.	جمع	۲۰						

جدول (۴) - عنوان و مشخصات کلی دروس اختیاری

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۱.	تاریخ فلسفه اسلامی	۲	×			۳۲		
۲.	مسائل جدید کلامی	۲	×			۳۲		
۳.	قرائت و ترجمه متون تخصصی انگلیسی	۲	×			۳۲		
۴.	قرائت و ترجمه متون تخصصی عربی	۲	×			۳۲		
۵.	فرقه‌های انشعابی از تشیع	۲	×			۳۲		
۶.	مکاتب فقهی شیعه و اهل سنت	۲	×			۳۲		

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

عنوان درس به فارسی: روش تحقیق و پایان نامه نویسی		عنوان درس به انگلیسی: Research method and dissertation writing
نوع درس و واحد		دروس پیش نیاز:
■ جبرانی	■ نظری	دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

آشنایی با روش های تحقیق و مهارت نگارش پژوهش دانشگاهی

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- مفاهیم بنیادی تحقیق
- شناخت علمی - علم چیست؟ - تفاوت آن با شبه علم
- روش شناسی
- انواع تحقیق
- مراحل تحقیق
- نگارش طرح نامه (پروپوزال)
- پاراگراف نویسی
- اخلاق پژوهش

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- راهنمای نگارش پژوهش دانشگاه، سعید عدالت نژاد
- روش شناسی مطالعات دینی، احمد فرامرزی قراملکی
- کتاب اصول و روش نگارش دانشگاهی، علی اصغر سلطانی
- منهج البحث الجامعی، سید حسن اسلامی اردکانی
- نگارش دانشگاهی؛ پاراگراف نویسی، علی اصغر سلطانی

عنوان درس به فارسی: فلسفه اسلامی		عنوان درس به انگلیسی: Islamic philosophy	
نوع درس و واحد		نظری ■ جبرانی ■	
دروس پیش نیاز:			
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

هدف از این درس شناخت نگاه فیلسوفان به جهان، هستی‌شناسی آنان، مراتب هستی و توان استدلال در زمینه هستی‌شناسی است.

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- هستی از دیدگاه ملاصدرا
- وحدت شخصی وجود از دیدگاه صدرا
- حرکت جوهری از دیدگاه صدرا
- وجود ربطی از دیدگاه صدرا
- اتحاد عاقل و معقول از دیدگاه صدرا
- معرفت‌شناسی صدرا

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- شیرازی، صدرالدین، ۱۹۸۰، الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة،

شیرازی، صدرالدین، المشاعر

مللیزوری، ملاهادی، شرح المنظومة

آشنایی با ادیان		عنوان درس به فارسی:
Familiarity with religions		عنوان درس به انگلیسی:
نوع درس و واحد		دروس پیش نیاز:
■ جبرانی	■ نظری	دروس هم نیاز:
		تعداد واحد:
		تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تاریخ و عقاید ادیان ابراهیمی و غیر ابراهیمی

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

- زرتشت: آشنایی با تعالیم زرتشت ، کتاب های دینی زرتشتیان ، جنبش دین زرتشتیان در عهد ساسانیان و موقعیت زرتشتیان بعد از ورود اسلام به ایران

- یهودیت: تاریخ یهودیت از ابتدا تا عصر حاضر، فرقه های یهودیت، ابعاد عقیدتی یهودیت، ابعاد عملی یهودیت

- مسیحیت: مروری بر تاریخ مسیحیت از ابتدا تا عصر حاضر، متون مقدس مسیحی ، عهد جدید و تقسیمات آن ،

فرقه های مهم مسیحیت : فرقه های سده های نخست، فرقه های کاتولیک ، ارتدکس شرقی ، مذهب پروتستان ...

- زرتشت: شناخت تاریخ و عقاید زرتشت و نگاه اسلام به دین زرتشت

- ادیان خاور دور در چین و ژاپن مثل هندو و بودا و کنفوسیوس و شین تو و

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۵۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۵۰ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

تاریخ جامع ادیان ، جان بی ناس

دین های ایرانی ، تألیف ه.س. نیبرگ ، ترجمه دکتر نجم آبادی

کتاب مقدس ، عبد الرحیم سلیمانی اردستانی

تاریخ جامع ادیان جان ناس

تجربه دینی نینیان اسمارت

تاریخ ادیان زنده جهان، ترجمه عبدالرحیم گواهی

عنوان درس به فارسی:		فرق نخستین (خوارج ، مرجئه، قدریه، جهمیه و...)	
عنوان درس به انگلیسی:		The first difference (Kharijites, Marja'a, Qadriya and Jahmiyah, etc.)	
نوع درس و واحد			
تخصصی	نظری		
دروس پیش نیاز:			
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تاریخ و عقاید فرقه‌های خوارج اباضیه، مرجئه، قدریه، جبریه، جهمیه، کیسانیه و عثمانیه.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- زمینه‌های پیدایش خوارج و افکار و عقاید آنها
- فرق خوارج
- اباضیه (تاریخ و عقاید)
- جغرافیای اباضیه و اباضیه معاصر
- مرجئه (تاریخ و عقاید)
- رابطه ابوحنیفه و مرجئه
- قدریه و جبریه (تاریخ و عقاید)
- قدریه و غیلان دمشقی
- کیسانیه، مختار و محمد بن حنفیه
- عقاید و افکار کیسانیه
- جبریه و جهمیه، خلق قرآن و صفات الهی
- جبریه و جهم بن صفوان

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- الاهتداء، جبریه و جهمیه، خلق قرآن و صفات الهی، ابی بکر احمد بن عبدالله الزوانی
- فرق تسنن، به کوشش مهدی فرمانیان
- الخوارج فی العصر الاموی، نایف معروف
- ظاهره الارحاء فی الفكر الاسلامی، سفر بن عبدالرحمن حوالی
- علماء و حرکه الاباضیه، محمد قرقرش

عنوان درس به فارسی: معتزله (تاریخ و عقاید)		عنوان درس به انگلیسی: Mu'tazilites (History and Beliefs)
نوع درس و واحد	تخصصی	دروس پیش نیاز:
نظری		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تاریخ، شخصیت ها و اندیشه های معتزلیان

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- پیدایش معتزله
- پیشینه ی فکری معتزله
- معتزله ی بغداد و بصره
- بنیان گزاران، شخصیت ها برجسته و آرای اختصاصی آنان
- تحولات تاریخی معتزلیان
- عقاید معتزله
- توحید در اندیشه ی معتزله
- عدل در اندیشه معتزله
- منزله بین المنزلتین
- احباط و تکفیر

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- فی علم الکلام، المعتزله، احمد محمود صبحی
- تاریخ اندیشه های کلامی در اسلام، ج ۱، عبد الرحمن بدوی
- شرح اصول خمسه قاضی عبد الجبار
- مذاهب الاسلامیین، عبد الرحمن بدوی
- آشنایی با فرق تسنن، جمعی از نویسندگان

عنوان درس به فارسی: جریان های فکری معاصر در جهان اسلام	
عنوان درس به انگلیسی: Contemporary intellectual currents of the Islamic world	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	تخصصی ■ نظری ■
دروس هم نیاز:	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت جریان های فکری در جهان اسلام معاصر و شناخت اندیشه های جدید در جهان اسلام

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- شناخت پنج جریان فکری معاصر: اسلام سنتی، اسلام سیاسی، اسلام سلفی، اسلام روشنفکر مذهبی و اسلام سکولار
- پیشتازان نواندیشی دینی در مصر (سید جمال الدین اسد آبادی، محمد عبده و محمد رشیدرضا)
- بررسی جریان فکری سنت گرایی، از بنیاد گرایی تا اسلام گرایی (مانند وهابیت، اخوان المسلمین، اهل حدیث شبه قاره هند و دیوبندیه و...)
- پیدایش جنبش های اسلامی، (قیام های عبد القادر جزایری، سنوسی، مهدی سودانی و...)
- پاسخ روشنفکران مسلمان به مسئله سنت و تجدد.
- بررسی جریان نو اندیشان دینی شیعه. (شهید مطهری، مهندس مهدی بازرگان، دکتر علی شریعتی، محمد باقر صدر، ح سید حسین نصر، محمد مجتهد شبستری، عبد الکریم سروش)
- ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- سیر در تفکر کلامی معاصر محمد صفر جبرئیلی
- جریان های فکری جهان اسلام معاصر، مهدی فرمانیان
- جنبش های اسلامی معاصر، سید احمد موقی

انده پیشنهادی معاصر، حمید عنایت

اخوان المسلمین بزرگترین جنبش اسلامی معاصر، اسحاق موسی الحسینی

عنوان درس به فارسی: اهل حدیث و سلفیه (تاریخ و عقاید)	
عنوان درس به انگلیسی:	People of Hadith and Salafism (History and Beliefs)
نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	تخصصی ■ نظری ■
دروس هم نیاز:	
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت اهل حدیث و سلفیه و وهابیت و جریان های سلفی دیگر

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

- اهل اثر و تاثیر آن بر اهل حدیث
- نقش احمد بن حنبل در عقاید اهل حدیث
- عقاید اهل حدیث
- ظهور ابن تیمیه و تاسیس مکتب سلفیه
- مدافعان و مخالفان ابن تیمیه
- سلفیه در عصر حاضر
- محمد بن عبد الوهاب و عقاید آن
- معنای توحید و شرک نزد وهابیت و نقد آن
- دیوبندیه در شبه قاره هند
- سپاه صحابه و طالبان
- اخوان المسلمین
- سلفیه جهادی، القاعده و داعش

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- آئین وهابیت، آیت الله سبحانی
- جریان شناسی سلفیه معاصر، مهدی فرمانیان
- بنیاد تفکر سلفی، پور امینی
- طالبان، احمد رشید
- الحركات الاسلامیه فی الوطن العربی، عبدالغنی

تاریخ تفکر امامیه		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	History of Imami thought	عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی		دروس پیش نیاز:
نظری		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت ادوار هفتگانه تاریخ تفکر امامیه

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

- ظهور خواجه نصیر الدین طوسی و ورود تفکر مشاء به شیعه
- ظهور سید حیدر آملی و ورود تفکر ابن عربی به شیعه
- مکتب اصفهان (میرداماد، میرفندسکی)
- دوره اخباریگری و اثرات آن در فقه و اصول
- احیاء مکتب متعالیه و شارحان آن (ملاهادی سبزواری)
- دوره حضور ائمه و اختلافات اصحاب با یکدیگر
- سازمان و کالت و تاثیر آن در پذیرش غیبت
- دوره تثبیت و ظهور مکتب قم و بغداد و اختلافات آنها
- نقش شیخ طوسی در میانه مکتب قم و بغداد

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- تاریخ فلسفه اسلامی، هانری کربن
- سیر تطور فکر امامیه در قرن ۴ تا ۸، صفر جبرئیلی
- تاریخ تفکر امامیه، مهدی فرمانیان
- تاریخ تفکر امامیه، رسول رضوی
- تاریخ فلسفه اسلامی، میان محمد شریف

عنوان درس به فارسی:		فرق کلامی شیعه (غیر از امامیه)	
عنوان درس به انگلیسی:		Shiite theological difference (except Imamiyya)	
نوع درس و واحد			
تخصصی	نظری		
دروس پیش نیاز:			
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:
هدف کلی:

شناخت تاریخ، عقاید و شخصیت های مهم فرقه های مختلف شیعه غیر از امامیه

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

- زیدیه: پیدایش، رهبران و تحولات تاریخی
- عقاید زیدیه (توحید، عدل، امر به معروف و نهی از منکر، وعد و وعید و امامت..)
- قیام های زیدیه
- معتزله و زیدیه
- الهیات تنزیهی، ادوار تاریخ و نطقاء سبعة و تأویل در نگاه اسماعیلیان
- رابطه ی اسماعیلیان با غلات و فرق آن ها
- واقفیه: پیدایش و عقاید آنان
- برخورد ائمه شیعه با واقفه

- اسماعیلیه، پیدایش و رهبران و تحولات تاریخی

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- تاریخ اندیشه های کلامی در اسلام، ج ۱، عبد الرحمن بدوی
- تاریخ و عقاید اسماعیلیه، فرهاد دفتری
- آشنایی با فرق تشیع، مهدی فرمانیان
- فی علم الکلام محمود صبحی قسم الزیدیه
- الواقفیه، حسن ابراهیم

عنوان درس به فارسی: اشاعره و کرامیه (تاریخ و عقاید)	
عنوان درس به انگلیسی:	Ash'arites and Karamites (History and Beliefs)
دروس پیش نیاز:	
دروس هم نیاز:	
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲
نوع درس و واحد	
تخصصی	نظری

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی زمینه های شکل گیری ، تاریخ ، اندیشه ها و اندیشمندان اشاعره و کرامیه

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

- ریشه های تاریخ ی اشاعره

- زندگی و اندیشه های ابوالحسن اشعری

- زندگی و آثار متفکران مشهور اشعری (باقلائی ، عبدالقادر بغدادی ، امام الحرمین جوینی غزالی ابو حامد فخر رازی تفتازانی و عضد

الدین ایجی) و بزرگان کرامیه

- عقائد اشاعره و کرامیه در : توحید ، رابطه صفات و ذات ، جواز روئیت خداوند ، کلام نفسی و...

- حسن و قبح شرعی ، امامت

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد

آزمون پایان نیم سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

نشاه الاشعریه، حسن اسماعیل

تاریخ اندیشه های کلامی در اسلام ، عبد الرحمن بدوی

فی علم الکلام، الاشاعره، صبحی احمد محمود

الاقتصاد فی الاعتقاد، غزالی

کرامیه، محمد کاظم رحمتی

عنوان درس به فارسی: ماتریدیه و طحاویه (تاریخ و عقائد)	
عنوان درس به انگلیسی:	Matridia and Tahavieh (History and Beliefs)
نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	تخصصی ■ نظری ■
دروس هم نیاز:	
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی تاریخ ماتریدیه و طحاویه شناخت اجمالی عقائد آنان

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- ابومنصور ماتریدی، زندگانی و اندیشه‌ها
- مهم‌ترین متفکران ماتریدیه بعد از ابومنصور
- رابطه‌ی ماتریدیه با معتزله و اشاعره
- عقائد ماتریدیه: توحید و صفات، رابطه صفات و ذات، رؤیت خداوند، کسب و استطاعت ...
- ابوجعفر طحاوی، زندگی و اندیشه‌ها
- پیشینه اندیشه‌های طحاویه
- تحولات تاریخی طحاویه
- عقاید طحاویه در باب توحید و صفات

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- شرح العقیده الطحاویه، ابن ابی العز
- تاریخ و عقاید ماتریدیه، سید لطف الله جلالی
- الماتریدیه عرض و نقد، حسن الاثری
- تفاوت الفقهاء، ابوجعفر طحاوی
- المصنوع فی اصول الدین، ابومعین نسفی

عنوان درس به فارسی: طرق صوفی در جهان اسلام		عنوان درس به انگلیسی: Sufi methods in the Islamic world	
نوع درس و واحد		تخصصی	
نظری		تخصصی	
		دروس پیش نیاز:	
		دروس هم نیاز:	
		تعداد واحد: ۲	
		تعداد ساعت: ۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت طرق و سلاسل صوفی در جهان معاصر و مبانی و اصول فکری صوفیان

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- پیدایش تصوف اسلامی

- مشاهیر تصوف و عرفان در قرن سوم (حارث محاسبی، ذوالنون مصری، سری سقطی، بشر حافی، حاتم اصم، حداد نیشابوری، بایزید بسطامی، جنید بغدادی)

- مشاهیر تصوف و عرفان در قرن چهارم (منصور حلاج، شبلی، محمد خفیف شیرازی، سراج طوسی، حمدان نیشابوری، رودباری، ابواحمد چشتی، ابوطالب مکی محمد نجاری کلابادی و...)

- شکل‌گیری و گسترش خانقاه‌های تصوف

- طریقت‌ها و سلاسل تصوف در اهل سنت: قادریه، نقشبندیه، شاذلیه، رفاعیه، خلوتیه، کبرویه، چشتیه و

- طرایق صوفی شیعه از جمله گنابادیه و شاه نعمت‌اللهیه و ذهبیه و

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- جستجو در تصوف ایران، عبدالحسین زرین کوب

- جلوه‌های معنویت در جهان اسلام، سید حسین نصر

- تصوف در مصر، مهدی فرمانیان و دیگران

- تاریخ تصوف در اسلام، قاسم غنی

- ابعاد عرفانی اسلام، آنه ماری شیمل

عقاید امامیه		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	Imami beliefs	عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی ■		دروس پیش نیاز:
نظری ■		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت عمیق تر مسائل اعتقادی امامیه

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- اثبات ادله ی وجود خدا از نگاه متکلمان گذشته و معاصر امامیه
- توحید: ادله توحید ذات، تقسیمات توحید، توحید نظری و اقسام آن، توحید عملی و اقسام آن
- شناخت اوصاف الهی: صفات ذات، صفات فعل
- نبوت و امامت: اوصاف نبی و خاتمیت، امام و جایگاه ویژه ی امامت در امامیه
- مرگ و معاد

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- التوحید، شیخ صدوق
- اوائل المقالات فی المذاهب و المختارات، شیخ مفید
- شیعه در اسلام، سید محمد حسین طباطبایی
- الشافی فی الامامه، سید مرتضی
- تنزیه انبیاء، سید مرتضی

تاریخ فلسفه اسلامی		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	History of Islamic philosophy	عنوان درس به انگلیسی:
اختیاری ■		دروس پیش نیاز:
نظری ■		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت مسائل عمده تاریخ فلسفه اسلامی

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- شارحان و مخالفان مکتب مشاء (ابن رشد، غزالی، فخر رازی، قطب الدین رازی و...)
- ظهور مکتب اشراق و شارحان آن
- مکتب اصفهان (میرداماد، میرفندسکی)
- ظهور مکتب متعالیه و شارحان آن (ملاهادی سبزواری)
- نهضت ترجمه ورود کتب فلسفی به جهان اسلام
- ظهوری فلاسفه اسلامی (کندی، فارابی، اخوان الصفا و...)
- اندیشه‌های فارابی و بوعلی سینا

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- تاریخ فلسفه اسلامی، هانری کربن
- تاریخ فلسفه در جهان اسلامی، حنا فخوری
- تاریخ الحکما، شهروزی
- سیر فلسفه در جهان اسلام، ماجد فخری
- تاریخ فلسفه اسلامی، میان محمد شریف

عنوان درس به فارسی:		مسائل جدید کلامی	
عنوان درس به انگلیسی:		New verbal issues	
دروس پیش نیاز:		☒ اختیاری ☒ نظری	
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تحولات علم کلام در عصر حاضر و مسائل کلامی جدید

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- چستی کلام جدید

- تفاوت کلام قدیم و جدید و نسبت آن با فلسفه دین

- روش شناسی استدلال در کلام جدید

- اهداف متفکران دینی در کلام جدید

- دلیل‌های نو در اثبات وجود خدا

- صفات الهی و تقسیمات آن

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

عقل و اعتقاد دینی، جمعی از نویسندگان

کلام فلسفی، (مجموعه مقالات) ترجمه نراقی - سلطانی

فلسفه دین، جان هیک

جستارهایی در کلام جدید، سازمان سمت و معاونت پژوهشی دانشگاه قم

هندسه معرفتی کلام جدید، فرامز قراملکی

عنوان درس به فارسی: قرائت و ترجمه متون تخصصی انگلیسی	
نوع درس و واحد	Reading and translating specialized English texts
عنوان درس به انگلیسی:	
دروس پیش نیاز:	-
دروس هم نیاز:	-
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

دانش و مهارت نسبی در استفاده از متون انگلیسی ادیان و مذاهب

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- توسعه روشمند واژگان در حوزه دین پژوهی،
- آشنایی روشمند با ساختارهای زبان‌های انگلیسی فحیم،
- آشنایی روشمند با اصول ترجمه و برگزیده از متون تاریخی، کلامی مذاهب اسلامی در دایره المعارف‌های اسلام و پل ادوارد

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- The Encyclopedia of islam
- The Encyclopedia of Philofopy, poul Edwards

عنوان درس به فارسی: قرائت و ترجمه متون تخصصی عربی	
نوع درس و واحد	Reading and translating specialized Arabic texts
■ نظری	■ اختیاری
	عنوان درس به انگلیسی:
	دروس پیش نیاز:
	دروس هم نیاز:
	تعداد واحد: ۲
	تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت متون تاریخی و کلامی نوشته شده با نثر عربی جدید و قدیم

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- قرائت و ترجمه برگزیده‌ای از متون تاریخی و کلامی نویسندگان جدید جهان عرب و متون مذاهب اسلامی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- نهج البلاغه

- الشیعه فی المیزان، محمدجواد مغنیه

- نقد الخطاب الدینی، نصر حامد ابوزید

- العقل العربی، عابد جابری

عنوان درس به فارسی: فرقه‌های انشعابی از تشیع	
عنوان درس به انگلیسی: Sectarian sects from Shiism	نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	اختیاری ■ نظری ■
دروس هم‌نیاز:	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت فرقه‌های انحرافی منتسب به تشیع و نقد آن‌ها

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- آشنایی با زندگی، آثار و افکار شیخ احمد احسائی
- زندگی، اندیشه‌ها و تألیفات سید کاظم رشتی، محمد کریم خان کرمانی
- تشکیلات بیت العدل و گسترش آن در جهان
- آشنایی با اساسی‌ترین عقاید غلات در زمان ائمه و
- مهم‌ترین فرق غالی (اهل حق، نصیریه و علویان ترکیه...)
- اشعاعات شیخیه بعد از محمد کریم خان
- زندگی آثار و افکار سید علی محمد باب

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- بهائیت، علیرضا روزبهانی
- بهائیت، سید محمد نجفی
- فرقه‌های انحرافی، مصطفی سلطانی
- درس نامه فرقه‌های انحرافی، عزالدین رضانژاد

عنوان درس به فارسی:		مکاتب فقهی شیعه و اهل سنت	
عنوان درس به انگلیسی:		Shiite and Sunni schools of jurisprudence	
نوع درس و واحد			
اختیاری	نظری		
دروس پیش نیاز:			
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:	۲		
تعداد ساعت:	۳۲		

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی و شناخت مذاهب مهم فقهی شیعه و اهل سنت

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- فقه امامیه

- ادوار فقه جعفری

- مهمترین فقیهان شیعه

- فقه زیدی

- فقه اسماعیلی

- مذاهب اربعه اهل سنت

- دیگر مذاهب فقهی اهل سنت

- منابع استنباط، حجیت اجماع، عرف، قول صحابی و طریق

- استنباط در مذاهب اربعه و فقه شیعه

- مصادر فقه نزد مالکیه و دیگر مذاهب فقهی

- فقه سلفی و فقه مقاصدی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

مدخل علم فقه، رضا اسلامی

تاریخ المذاهب الاسلامیه، محمد ابوزهره

ابوحنیفه، محمد ابوزهره

ادوار اجتهاد، محمود شهابی

تراویح فقه و فقهها، ابوالقاسم گرجی

